

Revidert EØS-avtale på veterinær sektor

EFTA-landene, der i mellom Norge, overtok i 1994, med visse unntak og tillegg, de aller fleste av EUs bestemmelser om helse-, hygiene- og kvalitetskrav ved handel med animalske næringsmidler, helsekrav ved handel med dyr og andre dyreprodukter enn næringsmidler og rapportering av og kontroll med sykdom.

Norge overtok ikke de såkalte kontrolldirektivene. Disse angir hvordan kontrollen for å sjekke om kravene er oppfylt ved import og eksport skal skje. Dette unntaket medførte at Norge i forhold til EU er et tredjeland når det gjelder handel med animalske næringsmidler og dyr. Den veterinære kontrollen på grensen mellom Norge og de øvrige EØS-landene og tredjeland ble derfor opprettholdt.

EØS – Europeisk økonomisk samarbeidsområde
Tredjeland – Land som ikke deltar i EØS

Endret kontroll

Som en følge av den reviderte EØS-avtalen vil dagens veterinære grensekontroll for levende dyr og animalske produkter mellom Norge og EU oppheves og bli erstattet med andre former for kontroll og tiltak.

De kontroller og øvrige tiltak som skal gjennomføres ved import er:

- forhåndsregistrering av importører
- offentlig kontroll på avsenderstedet som skal sikre at EØS-bestemmelsenes vilkår er oppfylt
- melding fra importør til offentlig myndighet på mottakerstedet om at forsendelse ventes senest 24 timer før ankomst
- tollkontroll av partiet på grensen
- dokument- og identitetskontroll på bestemmelsesstedet
- fysisk stikkprøvekontroll
- kontroll ved mistanke om at forsendelser ikke er i henhold til reglene
- eventuell kontroll i hht nasjonale programmer

Nasjonale tiltak

Det vil bli iverksatt nasjonale tiltak på de områder hvor EØS-bestemmelsene blir vurdert til ikke i tilstrekkelig

grad å ivareta Norges dyrehelse eller hensynet til forbrukerne i forhold til dagens system. Disse tiltakene kommer i tillegg til de rettigheter og plikter som følger direkte av EØS-regelverket.

Tiltakene omfatter blant annet nasjonale overvåkings- og kontrollprogrammer for sykdommer hos dyr og hygienisk kvalitet på næringsmidler. Overvåkingsprogrammer gjennomføres også i dag i mindre omfang basert på mer tilfeldige undersøkelser av utvalgte varer, mens det nå legges opp til en mer omfattende overvåking. Programmene skal gi tilstrekkelig kunnskap om status for sykdommer hos dyr og hygienisk kvalitet på næringsmidler til å vurdere helsesituasjonen løpende, og for å kunne iverksette nødvendige virkemidler (f eks isolasjon og prøvetaking). Økt satsing på tilsyn med næringsmiddelvirksomheter som følge av krav i de gjeldende EØS-bestemmelsene, skal også bidra til en styrking av overvåkingen.

I tillegg til de nasjonale overvåkings- og kontrollprogrammene kommer de programmene som EFTAs overvåkingsorgan har godkjent for Norge for to viktige dyresykdommer. De programmene som ble iverksatt i 1994 gir anledning til å stille strengere krav (tilleggsgarantier) ved handel på bakgrunn av Norges gode helsestatus med hensyn til enkelte sykdommer.

Salmonellaprogrammet

Gjennom en systematisk overvåking av norske husdyrbesetninger, slakterier og nedskjæringsvirksomheter får norske veterinærmyndigheter en oversikt over salmonellasituasjonen i Norge. Som en følge av salmonellaprogrammet kan vi kreve at kjøtt, egg og levende dyr skal komme fra produsenter som er underlagt en like streng kontroll som den som gjennomføres her i landet. Hvis dette ikke er tilfelle, skal hvert eneste vareparti kontrolleres før det sendes til Norge, og levende dyr skal isoleres når de kommer til Norge. Dersom disse kravene ikke

Kontroll med import av animalske næringsmidler

	For import	På grensen	I Norge
Dagens ordning for import fra EØS-land	Det må dokumenteres at vilkår i forskrifter er oppfylt.	Importkontrollen med næringsmidler foregår i stor grad i form av en grensekontroll bestående av dokumentkontroll og en stikkprøvekontroll av varene før fortolling. Mulighet for å holde varepartier i arrest i påvente av prøveresultater. Tollkontroll	Internkontroll utført av virksomheten. Krav om tilsynsveterinær i enkelte bedrifter. Offentlig tilsyn med næringsmiddelbedrifter gjennom bl.a. stikkprøvekontroll. Offentlige overvåkings- og kartleggingsprogrammer.
Dagens ordning for import fra tredjeland	Søknad om importtillatelse. Vilkår for importen fastsettes i tillatelsen. Det må dokumenteres at vilkårene er oppfylt.	Offentlig kontroll ved mistanke. Tollkontroll.	Offentlig mottakskontroll basert på stikkprøver. Full offentlig mottakskontroll ved mistanke. Mottakskontroll/interkontroll utført av virksomheten. Plikt til å rapportere brudd på forskriftene og holde varene tilbake. Krav om tilsynsveterinær i enkelte bedrifter.
Ny ordning for import fra EØS-land	Alle som skal importere mat må være registrert i et offentlig importregister. Det må dokumenteres at vilkår i forskrifter er oppfylt. Importøren skal varsle tilsynsmyndigheten min. 24 timer før ankomst.	Kontroll vil bli utført på spesielt utpekte grensekontrollstasjoner, der det skal foretas dokumentkontroll, identitetskontroll og fysisk kontroll. Tollkontroll	Offentlig tilsyn med næringsmiddelbedrifter gjennom økt tilsyn med internkontrollsystemet og stikkprøvekontroll. Undersøkelse av offentlig myndighet i hht nasjonale overvåkingsprogrammer.
Ny ordning for import fra tredjeland	Alle som skal importere mat må være registrert i et offentlig importregister. Kun import fra land og virksomheter godkjent av EU. Det må dokumenteres at vilkår i forskrifter er oppfylt. Importøren skal varsle tilsynsmyndigheten min. 24 timer før ankomst.		

Kontroll med import av levende dyr

Dagens ordning for import fra EØS-land	Kontroll av opprinnelse, identitet, helse og dokumentasjon utført av den offentlige veterinæren på avsenderstedet. Importøren skal varsle både grenseveterinær og karanteneveterinær minimum 24 timer før ankomst.	Grensekontroll har bestått i at en veterinær har foretatt en såkalt forenklet undersøkelse av dyrene ved selve grense passeringen. Eventuell merking av dyr. Tollkontroll	Isolasjon av dyr på godkjent karantenested med prøvetittak og analyser til vilkårene for frigivelse er oppfylt.
Dagens ordning for import fra tredjeland	Søknad om importtillatelse. Vilkår for importen fastsettes i tillatelsen. Det må dokumenteres at vilkårene er oppfylt.	Offentlig kontroll ved mistanke. Tollkontroll.	Offentlig mottakskontroll basert på stikkprøver. Full offentlig mottakskontroll ved mistanke. Merkning ved ankomst. Undersøkelse av offentlig myndighet i hht nasjonale overvåkings- og kontrollprogrammer. Isolasjon i påvente av prøveresultat i hht de nasjonale programmene.
Ny ordning for import fra EØS-land	Alle som skal importere dyr må være registrert i et offentlig importregister. Kontroll av opprinnelse, identitet, helse og dokumentasjon utført av den offentlige veterinæren på avsenderstedet. Veterinæren skal umiddelbart varsle Statens dyrehelseinsyn om at attest er utstedt. Importøren skal varsle distriktsveterinæren på mottakerstedet minimum 24 timer før ankomst.	Kontroll vil bli utført på spesielt utpekte grensekontrollstasjoner, der det skal foretas dokumentkontroll, identitetskontroll og fysisk kontroll. Tollkontroll	
Ny ordning for import fra tredjeland	Alle som skal importere dyr må være registrert i et offentlig importregister. Vilkår for import er fastsatt i forskrifter. Kontroll av opprinnelse, identitet, helse og dokumentasjon utført av den offentlige veterinæren på avsenderstedet. Importøren skal varsle både grenseveterinæren og distriktsveterinæren på mottakerstedet minimum 24 timer før ankomst.		

Hvorfor revidere avtalen?

I den veterinære delen av EØS-avtalen ble det fastsatt at unntakene Norge opprinnelig fikk skulle gjennomgå på nytt i løpet av 1995.

Andre forhold har også medført behov for å endre avtalen. De viktigste er:

- EUs veterinærkontroll på grensen skaper ulemper for Norges eksportinteresser spesielt for fiskeeksporten. Situasjonen forverres ved innføring av økt grensekontroll ved import fra tredjeland (herunder Norge).
- Sverige, Finland og Østerrike har blitt medlemmer av EU.
- Verdens handelsorganisasjon (WTO), hvor Norge er medlem, har et vesentlig utvidet regelverk på jordbruksområdet i forhold til den tidligere GATT-avtalen. Følgene er at store deler av det norske regelverket for import av dyr, animalske næringsmidler og andre dyreprodukter uansett må legges om.

Det er nødvendig å se EØS-avtalen i sammenheng med WTO-avtalen.

Tilleggsгарantier

Tilleggsгарantier er en betegnelse på vedtak som innebærer at det i tillegg til de vanlige dyrehelsemessige kravene som skal oppfylles ved handel med levende dyr, kan stilles enkelte tilleggskrav. Norge har tilleggsгарantier for to viktige sykdommer på henholdsvis storfe og svin.

Sikkerhetsklausul

Dersom folke- eller dyrehelsen er satt i fare, kan Norge ta i bruk sikkerhetsklausulen i EØS-avtalen og fatte ensidige vedtak som kan medføre stans i handel når dette vurderes som nødvendig.

Risikovurdering

Risiko defineres som en kombinasjon av konsekvensene av en uønsket hendelse og sannsynligheten for at den skal inntreffe. En risikovurdering går ut på å beskrive og helst tallfeste konsekvensene av en uønsket hendelse og beregne sannsynligheten for at den uønskede hendelsen skal inntreffe.

WTO-avtalen

Stortinget vedtok senhøstes 1994 at Norge skulle slutte seg til WTO-avtalen. Denne avtalen innebærer at Norge har fått et tollbasert importvern i stedet for et kvantitativt importvern for landbruksvarer. Det vil i hovedsak være tollsystemet som er bestemmende for importen til Norge.

Som en del av WTO-avtalen finnes det regler som regulerer hvordan et land kan stille krav ved import av matvarer og levende dyr (SPS-avtalen). Avtalen slår fast at hvert medlemsland skal ha rett til fritt å fastsette sitt beskyttelsesnivå utfra sin helsesituasjon og så iverksette de veterinære tiltak som er nødvendige for å ivareta beskyttelsesnivået. Viktige krav til de tiltak som anvendes, er at de baseres på et vitenskapelig grunnlag, at de skal baseres på særskilte risikovurderinger for å dokumentere at tiltaket er tilstrekkelig for å oppnå ønsket grad av beskyttelse. I tillegg kreves det at tiltakene ikke er mer handelshindrende enn nødvendig for å sikre det beskyttelsesnivået som det enkelte land har valgt.

For Norges del betyr SPS-avtalen at dagens nasjonale regelverk overfor tredjeland må legges om. Ved å overta EUs regelverk overfor andre land utenfor EU, oppnår man samtidig å oppfylle forpliktelser som følger av SPS-avtalen.

Hvor kan du finne flere opplysninger?

Mer informasjon om hva som ligger i den reviderte EØS-avtalen kan du finne på Landbruksdepartementets hjemmesider: www.landbruk.dep.no